

Sportzaken **NATIONAAL &**

In deze uitgave van Sport Fm geven drie juristen hun visie op ontwikkelingen in de sport. In dit geval staat het allemaal in verband met doping.

PECHSTEIN'S BLOEDPASPOORT

door Michiel van Dijk

Michiel van Dijk is als advocaat gespecialiseerd in sport- en arbeidsrecht. Hij maakt deel uit van de gespecialiseerde Sportsectie van CMS Derks Star Busmann N.V. Michiel is daarnaast als bestuurder en als sporter actief in de sportwereld. Michiel is voormalig rugby international en

loopt sinds enkele jaren meerdere marathons per jaar. In 2009 nam hij deel aan het NK Marathon en werd in zijn leeftijdscategorie veertiende. Voor meer informatie: www.cms-dsb.com en/of michiel.vandijk@cms-dsb.com.

De Duitse schaatsster Claudia Pechstein – de meest succesvolle Duitse sporter bij de Olympische Winterspelen – streed onlangs voor haar laatste mogelijkheid om mee te doen aan de Olympische Spelen in Vancouver. Deze strijd vond niet plaats op het ijs, maar in de rechtszaal van het internationale sporttribunaal CAS, het Hof van Arbitrage voor de Sport. Pechstein had beroep ingesteld tegen een door de Internationale Schaatsbond (ISU) opgelegde schorsing van twee jaar. Deze zaak is bijzonder omdat Pechstein als eerste sporter schuldig werd bevonden op basis van haar bloedpaspoort. Feitelijk is dan ook de inzet van de procedure: hoe waterdicht is het bloedpaspoort?

Feiten

Op 7 en 8 februari 2009 werd het WK Allround gehouden in Hamar, waar Pechstein aan deelnam. Eén dag vóór aanvang van het toernooi werd bij alle rijders bloed afgenomen. Na analyse van het bloed van Pechstein werden afwijkende waarden ontdekt. Meer in het bijzonder betrof dit het percentage reticulocyten, ofwel jonge rode bloedcellen.

Het Duitse team is op 7 februari 2009, de eerste toernooidag, over deze waarden geïnformeerd. Hoewel Pechstein formeel op de tweede dag had mogen starten heeft zij zich vanwege ziekte uit het toernooi teruggetrokken.

De tuchtcommissie van ISU oordeelde Pechstein in juli 2009 schuldig aan manipulatie van haar bloed en legde een schorsing van twee jaar op. Tegen deze uitspraak ging Pechstein in beroep bij het CAS.

Hangende de beroepsprocedure kreeg Pechstein van het CAS wel in september 2009 goedkeuring om de trainingen weer bij te wonen. De ISU had eerder (ook) een verbod uitgesproken om gebruik te maken van de trainingsfaciliteiten.

De behandeling van de CAS-procedure vond op 22 en 23 oktober 2009 plaats. De uitspraak wordt medio november verwacht.

Bloedpaspoort

Pechstein is de eerste sporter die is geschorst op basis van het bloedpaspoort.

INTERNATIONAAL JURISPRUDENTIE

In het bloedpaspoort (of biomedisch paspoort) worden de relevante bloedwaarden van een sporter geregistreerd. Als er een patroon van biologische variabelen valt te ontdekken, die uitsluitend door manipulatie valt te verklaren, is dat voldoende reden voor uitsluiting op basis van artikel 2.2 World Anti-Doping Code 2009. Dit betekent dat er geen verboden stof meer hoeft te worden getraceerd om doping bij de sporter te constateren. Een patroon van afwijkende waarden is dus voldoende.

Bij Pechstein was bij de reticulocyten een waarde van 3,5% aangetroffen, waar een waarde van 1% tot 2% gemiddeld is en 2,4% de bovengrens is. Dit was de 14e maal in een periode van tien jaar dat Pechstein boven deze grens zat, waarmee – volgens de ISU – het patroon is aangetoond. De aanwezigheid van reticulocyten kan duiden op het gebruik van EPO, dat de aanmaak van rode bloedcellen stimuleert. Rode bloedcellen stimuleren de opname van zuurstof hetgeen bij duursporters in de regel tot betere prestaties leidt, omdat meer zuurstof beschikbaar is voor de spieren. Op basis van deze afwijkende waarde en het geconstateerde patroon is Pechstein door de Tuchtcommissie van de ISU tot twee jaar veroordeeld.

Strict liability

Geen overtreding van wedstrijdregels wordt in de sport zo zwaar bestraft als dopinggebruik. Uitsluitingen voor de duur van twee jaar of levenslang (bij recidive) zijn geen uitzondering.

Van de sporter – ook Pechstein – wordt een zeer grote nauwkeurigheid verwacht in het kader van het anti-dopingbeleid. De sporter mag geen enkel risico accepteren, ook niet met betrekking tot medicatie, voedingssupplementen, “whereabouts”, etc. Bij de sporter hoeft zelfs geen opzet, schuld, nalatigheid of bewust gebruik van doping te worden aangetoond, omdat de aanwezigheid van een verboden stof reeds voldoende is voor overtreding van het dopingreglement, ofwel: strict liability.

Belang zaak Pechstein

Voor de dopingrechtspraak en –vervolg is deze zaak van groot belang. Inzet van de procedure is namelijk de bewijskracht van de bloedwaarden voorkomend in het dopingpaspoort. Anders gezegd: wordt deze nieuwe anti-dopingmethode door CAS geaccepteerd? Als het CAS deze methode niet accepteert, zal dat een forse stap terug zijn voor de dopingvervolgers. EPO is namelijk via urinetests moeilijk te traceren, terwijl via het bloedpaspoort bloedmanipulatie – en hiermee het gebruik van bijvoorbeeld EPO – veel langer zichtbaar is. Dit verklaart de grote belangstelling die voor deze zaak bestaat.

Pechstein heeft vanzelfsprekend alle mogelijke argumenten aangewend om juridisch goed beslagen ten ijs te komen. Behalve dat zij in de procedure heeft bepleit dat de aangetroffen

De verweren van Pechstein hebben er in ieder geval niet toe geleid dat de schorsing per direct is opgeheven.

waarden een natuurlijke oorzaak hebben en “lichaamseigen” zouden zijn, heeft zij tal van medische rapporten laten opstellen die inzichtelijk zouden maken dat schommelingen in haar bloedwaarden normaal zijn. Verder heeft zij bepleit dat er vormfouten zijn gemaakt, alsmede de cijfers uit een bloedpaspoort nog niet per definitie iets over dopinggebruik hoeven te zeggen. De verweren van Pechstein hebben er in ieder geval niet toe geleid dat de schorsing per direct is opgeheven. Dit verwachtte zij wel.

Conclusie

De uitkomst van de zaak Pechstein is van belang voor de gehele sportwereld en de dopingvervolgers in het bijzonder. Als het CAS haar beroep verwerpt, blijft Pechstein de eerste sporter die is veroordeeld op basis van afwijkende waarden in het bloedpaspoort en zonder dat er feitelijk een verboden stof is aangetroffen. Of dit een voldoende wettig en overtuigend bewijs oplevert, is thans in handen van de CAS-rechters. In ieder geval is de laatste Olympische droom van Pechstein voorlopig in duigen gevallen omdat kansen op Olympisch eremetaal verkeken lijken te zijn, zelfs als vrijspraak volgt. Omdat Pechstein vanaf september pas ijstraining in de benen heeft en tot aan de uitspraak geen enkele wedstrijd heeft gereden, lijkt alleen al kans op kwalificatie voor de Olympische Spelen uiterst klein.

Decision of the ISU Disciplinary Commission d.d. 1 juli 2009, Case no.01/09

Naschrift auteur

Immiddels heeft het CAS uitspraak gedaan en de schorsing van Claudia Pechstein bevestigd. Hiermee is de eerdere uitspraak van de ISU bekrachtigd. Daarnaast heeft het CAS erkend dat bestraffing van dopingzondaars kan plaatsvinden via het bloedpaspoort, dus zonder dat er feitelijk doping is aangetroffen. Dit laatste is een grote stap voorwaarts in het kader van de fair play gedachte. Het is nu vrijwel uitgesloten dat Pechstein in Vancouver zal deelnemen aan de Winterspelen. Pechstein heeft nog wel aangegeven de burgerlijk rechter in te zullen schakelen. Wordt derhalve vervolgd.